

Molnár Csaba
polgármester

Kisoroszi Önkormányzat Képviselőtestülete

részére

Tárgy: *Kisfaludy2030 Turisztikai Fejlesztő Nonprofit Zrt. határozata alapján tervezett 300 000 000 Ft költségvetésű fejlesztés Részletes Megvalósíthatósági Tanulmányának (RMT) véleményezése*

Tisztelt Polgármester Úr! Tisztelt Képviselőtestület!

Az RMT szerint a fejlesztés egyik célja, hogy a Szigetcsúcs, mint turisztikai célpont vonzóbb legyen. Az RMT számol azzal, hogy a fejlesztések hatására a turisták száma megnő. Az RMT szerint a fejlesztések másik célja Kisoroszi tehermentesítése a turisták jelenlegi és megnövekedő mennyiségével járó problémák alól. A tehermentesítést a fejlesztés a Szigetcsúcs infrastruktúrájának kiépítésével és a közlekedési infrastruktúra részleges fejlesztésével szeretné megoldani.

Az RMT levezeti, hogy a Szigetcsúcs infrastruktúrájának fejlesztése hogyan teszi vonzóbb célponttá a Szigetcsúcsot. Az RMT sokkal kevésbé teszi egyértelművé, hogy a fejlesztés hogyan fogja tehermentesíteni a falut jelenlegi és a tovább növekvő mértékű turizmus okozta gondok alól.

A munkaközi RMT-t és az RMT-től függetlenül készített, de azzal mégis szorosan összefüggő közlekedési koncepciót bemutató lakossági tájékoztató (2019.04.26) számításokkal alátámasztva mutatták be napi 1200-1500 ember kiszolgálásának szigetcsúcsi és közlekedési infrastruktúra igényét.

A tájékoztató alapján:

- a szükséges infrastruktúra teljes kiépítése nem rendelkezik pénzügyi fedezettel (a közlekedési fejlesztések 600 milliós Ft-os tételt jelentenének, aminek a jelen fejlesztés csak töredékét fedezi: útburkolás a Papgödörtől a Szigetcsúcsig, területvásárlás a falu elején)
- a közlekedési infrastruktúra kiépítése nélkül a turisták számát növelő fejlesztés a jelenlegi terheket nem enyhíti, hanem súlyosbítja
- azonban – és ezt tartom a legfontosabb tanulságnak - pénzügyi fedezet birtokában, teljes megvalósítás esetén a szigetcsúcsi és közlekedési infrastruktúra fejlesztése jelentős mértékben, kedvezőtlen, városiasodó irányba, és visszafordíthatatlanul változtatná meg a falu képét és életét, veszélyeztetné épített, kulturális, közösségi, és természeti értékeinek számottevő részét.

A fenti értékek meggyőződésem szerint egyre komolyabb hiánycikkek a világban és hazánkban, ezért ezen értékek megőrzése rendkívüli fontosságú, az emberhez méltó élet egyik fontos feltétele.

A tájékoztató szerzett információk alapján Kisoroszi ezen értékeit csak a turisták számát meghatározott szűk célcsoportra csökkentő alternatív turizmusfejlesztéssel lehetséges megőrizni. Az alábbiakban erre teszek egy javaslatot.

Mielőtt azonban erre rátérek, ezúton **kérem szépen tisztelt Polgármester urat és a Képviselőtestületet, hogy a 2019. május 15-ére összehívott testületi ülésen ne szavazzanak az RMT elfogadásáról és/vagy benyújtásáról** a finanszírozó felé. Annak érdekében kérem ezt, hogy elindulhasson egy olyan, valódi közösségi fejlesztéstervezés, amely Kisoroszi közös értékeinek megőrzését tűzi ki elsődleges céljául.

Amennyiben az RMT jelenlegi, vagy a jelenlegihez képest nem radikálisan más alapelvek mentén megtervezett fejlesztéseket tartalmazó formában kerül benyújtásra a finanszírozó felé, a 300 millió Ft értékben végrehajtott fejlesztések nem csak nem oldják meg a tömegturizmus problémáját, hanem súlyosbítják azt, ezért Kisoroszi számára nagyobb kárt okoznak, mint az RMT-ben leírt fejlesztések elmaradása. A jelenlegi tartalmú RMT alapján történő támogatás lehívását károsnak tartom, nem támogatom.

Alternatív javaslatomban természetesen számos olyan elem van, amit az érintett szakmák művelői bizonyára pontosabban, szabatosabban, vagy akár az enyémmel ellentétes tartalommal fogalmaznának meg. Javaslatomat, de főleg annak egyes részletkérdéseit nem tartom az egyetlen lehetséges megoldásnak, hanem vitaanyagnak szánom egy kívánatos közösségi tervezési folyamathoz. A javaslatom kialakításában a sajátjaim mellett mások ötleteit, információit is felhasználtam, és ugyanilyen célra bárki számára szabadon felhasználható a jelen levél is. Az elmúlt időszakban folytatott beszélgetések is megmutatták számomra, hogy Kisoroszi lakóiban megvan a képesség és a szándék az előremutató, közös gondolkodásra, és a közös tervezésre.

Kiindulásom, hogy a tömegturizmust nem tünetileg, „csővégi” módon, a falun belül kell kezelni, hanem a probléma alapjánál, vagyis a turisták számánál. A turisták számát nem a fűnyíró elv mentén (minden harmadik ember bejöhet) lehetséges és érdemes visszaszorítani, hanem egy meghatározott célcsoport előnybe helyezésével, azaz **korlátozó, ösztönző, és kommunikációs eszközökkel**. Földrajzi helyzete alkalmassá teszi Kisoroszit arra, hogy szabályozza az ide érkező turisták számát.

Kisoroszi turisztikai szolgáltatásainak ideális célcsoportja a strapabíró természetjáró, akinek alacsony az infrastruktúra igénye, és magas a természetesség igénye. Tömegközlekedéssel, gyalog, kerékpárral, kenuval vagy kajakkal érkezik, vagy ha autóval, akkor a falu elejétől kész gyalog vagy kerékpárral megtenni a Szigetcsúcsig tartó 2,5-3 km-es távolságot. Megítélésem szerint nekünk, mint itt élő közösségnek nem dolgunk a turisták szállítása a falu elejétől a Szigetcsúcsra. Az ideális turista a Szigetcsúcsra nem igényli a kiépített kényelmet, és az étkezési lehetőséget sem minden áron. Nem hőköl hátra a korszerű komposzt toalett használatától. Mivel erőfeszítésbe került odajutni, megbecsüli, hogy a Szigetcsúcsra lehet, tudatában van Kisoroszi értékeinek, felelősen viselkedik, a hulladékát kiviszi a természeti területről.

Korlátozó eszközök

A legfontosabb korlátozó eszköz az turisztikai célú autóforgalom teljes kizárása a település belterületéről, sorompóval. Hasonló megoldás kb. 15 éve működik a közeli Dömös egyik, korábban turizmussal sújtott utcájában, az Önkormányzat és az érintett lakosok melegezésére. Javaslatom szerint a sorompó hétköznap és télen nyitva van lenne, a hétvégéken pedig zárva. A Kisorosziak, nyaralótulajdonosok, vendégeink ezeken a napokon a sorompónál beüthető kóddal jutnának a falu belterületére.

Tisztában vagyok vele, hogy egyes információk szerint a Magyar Közút Nonprofit Zrt. vagyonkezelésében lévő útra nem helyezhető sorompó. Ugyanakkor eddig sem Balázs István, Önkormányzat által megbízott közlekedésmérnök, sem más nem tudott olyan jogszabályi hivatkozást mutatni, amely alátámasztaná ezt az információt. 2019. május 8-án levelet írtam a Közútnak, melyben kértem, hogy cáfolják vagy erősítsék meg a fenti információt. Kértem azt is, hogy ha jelenleg valóban van akadálya a sorompó telepítésének, akkor tájékoztassanak arról, hogy ez az akadály hogyan hárítható el. Tekintettel a kérdés fontosságára a kisoroszi tömegturizmus kezelésben, akár egy évekig elhúzódó bürokratikus eljárást is megér az esetleg fennálló akadályok elhárítása. Reményeim szerint nincsen olyan valós közútkezelői érdek, amelyet ne tudnánk kielégíteni egy sorompó üzemeltetése mellett is. Amint választ kapok a Közúttól, tájékoztatom az Önkormányzatot.

A sorompó („faluzárás”) előnyei:

- A Szigetcsúcs azon turisták számára lesz vonzó, akiknek nem okoz gondot közösségi közlekedéssel, gyalog, kerékpárral, vagy vízi sporteszközzel eljutni a céljukhoz. A turisták száma lecsökken.
- Az autós forgalmat egyetlen ponton meg lehet állítani. A falu elejéről a Fővárosi Vízművek és a golfpálya sorompói miatt egyetlen kerülő út van: a golfpálya bejáratú út, majd a Kossuth utca. Ez megítélésem szerint sorompózással szintén lezárható. Ezzel szemben, ha az RMT-ben leírtak szerint az autókat a falun belül is kialakított fizetős parkolóknak szeretnék elhelyezni, az autósok több lehetséges bel- és külterületi úton is el tudják kerülni a fizetős parkolókat. Ez csak költséges és a falu légkörét romboló ellenőrző rendszerrel (állandó hatósági jelenlét, kamerák) akadályozható meg.
- Elkerülhető a belterületi és szigetcsúcsi parkolók kialakítása, az ezzel járó beruházási és üzemeltetési költség, további talajburkolás, a faluképtől idegen parkolóórák telepítése a belterületen, a kisorosziak parkolásának bonyolult összehangolása a turista parkolással, valamint a szigetcsúcsi VIP árazású parkolók által vonzott réteg igényeit kiszolgáló, a Szigetcsúcsához nem illő szolgáltatások indítása. A Szigetcsúcsi parkolót a jelenlegi formájában meghagyva a rászoruló kisorosziak használhatnák.
- A fenti költségekhez képest a dömösi sorompókat is telepítő Treffer Kaputechnika Kft (www.trefferkaputechnika.hu) szóbeli tájékoztatása szerint az egy db sorompó telepítése 2 db számlapos kódbeolvasóval, viszont a szükséges villamoshálózat kiépítése nélkül nagyságrendileg 500 ezer Ft-ba kerül. (A cégtől írásos árajánlatot is várok.)

A sorompóig eljutó autóforgalmat további eszközökkel is lehet korlátozni/szabályozni:

- A legradikálisabb megoldás szerint nincsen önkormányzati fenntartású parkolási lehetőség a sorompón kívül. Ebben az esetben – megfelelő kommunikációval enyhíthető, de nem elkerülhető – kaotikus és indulatos jellemek zajlanak le a sorompón kívül, addig, amíg híre nem megy az áldatlan állapotoknak. Ezután a forgalom várhatóan egy vagy két szezon után drasztikusan lecsökken. További eshetőség, hogy a golfpálya üzemeltetői üzleti lehetőséget látnak meg a parkoltatásban, így az az Önkormányzat költsége nélkül megoldódik.
- A kevésbé radikális megoldás szerint a sorompón kívül valamekkora parkoló kapacitás épül ki a rendelkezésre álló fejlesztési forrásból. Ez jelentős beruházás, mert a parkoló területén kívül valószínűsíthetően további sávok kiépítése is szükség lehet a közúton. A költségeket jelentősen növeli, hogy a szóba jövő területek hidrogeológiai 'A' védőzónába tartoznak, ami azt a kötelezettséget vonja maga után, hogy a parkolót le kell burkolni (ld. Gilányi György hivatkozásait és számításait az RMT-hez küldött véleményében). A parkoló méretezése és díjszabása erősen befolyásolja azt, hogy mennyire kényelmes az autót választani Kisoroszi felkereséséhez a közösségi közlekedés, kerékpár, vízi sporteszközök helyett. Dömösön kb. 200 db önkormányzati fenntartású fizetős parkoló mellett távolabbi, állami területen van még lehetőség parkolni.
- Nem feltétlenül elvetendő a kerékpárkölcsonzés korlátozott lehetősége a parkolónál. Ezen felül további, nagykapacitású szállító szolgáltatás (elektromos szerelvény, dízelbusz) azonban már olyan költséges közlekedési infrastruktúra fejlesztési igényt von maga után, ami már a kedvezőtlen irányba alakíthatja át a falu képét.
- Kommunikációs rásegítéssel a rév forgalma növelhető, üzemeltetésének veszteségei csökkenthetők.

A további korlátozó eszközök a nyújtott szolgáltatásokon keresztül lehetnek alkalmasak a Kisoroszi felkereső turisták szűrésére:

- Minősített strand és kiépített sétautak hiánya, természetközeli faállományszerkezet. A saját helyzetértékelésében nem bízó fürdőző más, már létező strandot fog felkeresni a Szigetcsúcs helyett. Az RMT értékelésével szemben a Szigetcsúcs biztonságos használatát javaslatom szerint nem minősített, ezért infrastruktúrafejlesztést generáló strand, valamint sétautak kialakításával, a részben vagy egészben holt, törött, szabálytalan koronájú, ezért biológiai sokféleséget hordozó fák ráncbaszedésével, hanem a Szigetcsúcs, mint természeti terület veszélyeit ismertető, korrekt, látványos, figyelemfelhívó tájékoztatással kell biztosítani.
- Étkezési lehetőség korlátozása. Az RMT tartalmával ellentétben a jelenlegi sorompón túli területen telepített étkezési lehetőséget javaslatom szerint nem szükséges biztosítani, legfeljebb a nulla infrastruktúra igényű mozgó árusítás jöhet szóba. Radikálisabb – számomra sem teljesen elfogadhatatlan – javaslat szerint a jelenlegi büfészolgáltatást is megfontolandó felszámolni.
- Zuhanyzók, értékmegőrzők, a meglévőkön felüli további utca- és strandbútorok hiánya. Ezek strandokon jellemző eszközök, nem pedig a természetjárás célterületein jellemzők.

Külön bekezdést érdemel a vízöblítéses toalett hiánya, mint korlátozó eszköz. Kétségtelen, hogy valamilyen szanitációs infrastruktúrára szükség van a Szigetcsúcsra, mert más szolgáltatásokkal ellentétben ennek a hiánya biztosan nem tesz jót a terület állapotának. Tömegrendezvényeken bizonyított, korszerű alomszékes/komposzt toalett/száraz toalett rendszerek érhetőek el kb. 150 000 Ft-os darabáron, amelyek megfelelnek a higiéniai követelményeknek, ugyanakkor az ehhez nem szokott emberekben nem megalapozott, megszokásokon nyugvó ellenérzéseket keltenek. Ezek az ellenérzések vélhetően nem a természetjáráshoz – és annak vonatkozó következményeihez - szokott embereket jellemzik, ezért ez is megfelelő eszköz lehet a célcsoport szűkítésére. Elvárható, hogy aki a Szigetcsúcsra látogat, vállalja az otthoninál alacsonyabb szintűnek gondolt komfortot.

A száraz toaettek telepítésének további előnyei:

- Általános környezetvédelmi és környezeti erőforrás gazdálkodási előnyök. A vízöblítéses WC-k jelentős ivóvízfelhasználással járnak. Az ivóvíz még a mi életünkben korlátozottan elérhető forrássá válhat a világnak ezen a részén is. Száraz toaettek alkalmazásával Kisoroszi, mint az ivóvíztermeléshez erősen kötődő település példát mutathat a víztakarékosságra. A fekáliával szennyezett víz („fekete víz”) szállítása, kezelése, tisztítása drága és energiaigényes infrastruktúrát igényel, ami nem felel meg a korszerű energiafelhasználási szemléletnek.
- Elkerülhető a drága, jelentős földmunkával járó, jelen esetben kérdéses üzembiztonságú csatornázás kiépítése. A Szigetcsúcs felé lejtő terepviszonyok felvetik a szükséges nyomó/áttemelő rendszer elemek számának és ebből adódó meghibásodási valószínűségének kérdését.
- A száraz toaettek ürítésének költségeit részben vagy egészben fedezheti a megtakarított víz és csatornadíj

Összefoglalva és kiegészítve a szolgáltatásokon keresztüli korlátozó eszközöket:

- A Szigetcsúcsra nincs minősített strand, kiépített sétaút, a faállomány természetközeli, ugyanakkor a természetközeli állapotok és a Duna veszélyeit hatásosan kommunikáljuk az idelátogatóknak.
- A Szigetcsúcs területén (a jelenlegi sorompón túl) kizárólag száraz toalett, ezen felül legfeljebb mozgó büfé, valamint élő fűzhajtásokból készített öltöző fülkék jelentik az infrastruktúrát. (Szemetesek sincsenek, ld. alább az ösztönző eszközöknél.)
- Felvethető az infrastruktúra visszafejlesztése a jelenlegi büfé területén is, mivel az elmúlt sok év tapasztalatai szerint ez hozzájárulhatott a tömegturizmus kialakulásához.

Az RMT-ben tárgyalt fejlesztésen túl mutat, de a korlátozó eszközök között nem megkerülhető az Eurovelo6 kerékpárút kérdése. Az Eurovelo6 részeként Kisorosziba tervezett híd drasztikusan megnöveli a falu feltártságát, megkönnyíti elérhetőségét. A jelen fejlesztés szempontjából a híd hiánya szintén egy korlátozó eszköz, ami nagyszámú turistát tart távol a településtől. Az általános vélemény szerint a kisoroszi híd kérdése eldöntött tény. Ezzel szemben a valóság az, hogy a Dömös-Szentendre Eurovelo6 szakasz legproblematisabb része a kisoroszi híd és a Kisoroszi-Tahitótfalu szakasz, nem csak szerintem, hanem a Környezeti Hatástanulmány és annak 2019. május 6-i, szentendrei bemutatása, a KHT szerzői szerint is. A beruházás még mindig nem rendelkezik jogerős környezetvédelmi engedéllyel sem. Ezen a ponton Kisoroszi lakosságának és az azt képviselő Önkormányzatnak lehetősége van a végleges nyomvonal befolyásolására, a kisoroszi híd megakadályozására, ami által jelentős további turistateherrel óvhatjuk meg településünket.

Ösztönző eszközök

Bárhová is állítja be Kisoroszi a szolgáltatások (étkezés, sporteszköz kölcsönzés) volumenét a Szigetcsúcson, érdemes megvizsgálni, hogy az ezen szolgáltatások díjaira adott kedvezményekkel lehet-e a közösségünk számára előnyös választásokra ösztönözni az ide érkező turistákat. Néhány ötlet: kedvezményt kaphat, aki révvel jön át, vagy aki fizető éjszakát tölt Kisorosziban.

Visegrád és a szentgyörgypusztai lakosság egyetértése esetén megfontolandó ingyenes vagy fizető parkoló kialakítása Szentgyörgypusztán. Ez a megoldás az országutunk elkerülésére és a rév használatára ösztönözheti az autós turistákat.

A hulladékgyűjtés dilemmája, hogy ha nem a turista hozza ki a maga kis egységeiben a hulladékát, akkor a Szigetcsúcs mindenkori üzemeltetőjének/kezelőjének kell kihozni ugyanazt, csak nagy egységekben, azaz gépjárművel, aminek ára és étvágya van, a sofőrjének pedig munkabére. Ezt, valamint a szemetesek telepítésének és állandó karbantartásának költségét is meg lehet takarítani, ha az érkező látogatók – bevált gyakorlat szerint - olyan szemetes zsákot kapnak, amit ha teleszedve leadnak kifelé jövet, akkor valamilyen, leginkább étkezési kedvezményt kapnak. Ezzel nem csak a saját, de mások vagy a Duna által hozott szemet gyűjtésére is ösztönözhetőek lehetnek.

Kommunikációs eszközök

Kommunikáció a finanszírozó felé

A finanszírozó felé kommunikálni kell, hogy Kisoroszi közössége hálás a lehetőségért, hogy ekkora összeget használhat fel turisztikai problémái kezelésére, és annak a szűk célcsoportot megcélzó, de különleges turisztikai kínálatnak a kialakítására, ami Kisoroszi adottságaihoz legjobban illik, és ami egyúttal biztosítja az épített, kulturális, közösségi, és természeti értékei megőrzését is. Példaértékű, a fenntartható turizmus mintaterületként is felmutatható fejlesztést szeretnénk végrehajtani. Ennek érdekében azonban égető szükség lenne arra az időre, amit egy átgondolt, közösségi tervezés igényel. Ezért Polgármester úr ezirányú erőfeszítéseit fenntartva továbbra is kérni kell a finanszírozót a kivitelezési határidők kitolására és a tartalmi prioritások elmozdításának elfogadására.

Helyi kommunikáció

- Minden, a sorompóhoz érkező autósoknak színes-szagos tájékoztató anyagot adunk, amely tartalmazza az alternatív közlekedési lehetőségeket, az azokkal járó kedvezményeket, a Szigetcsúcs szolgáltatásait és veszélyeit, Kisoroszi értékeit, a lakosság nyugalmanak szempontjait.
- Ugyanilyen tartalmú anyagot a réven, a rév esőbeállóiban, a Szigetcsúcson is kihelyezünk.

Nem helyi kommunikáció, leginkább online

- Regisztrációs lehetőség az Önkormányzat és/vagy az üzemeltető által működtetett bloghoz/hírlevélhez/facebook oldalhoz. Ezen a helyi anyagokkal megegyező tartalom lehetne elérhető.
- Ha sikerül aktivitást fenntartani ezen a csatornán, akkor megfontolandó valamilyen teltház értesítés bevezetése, vagy parkolófoglaltság folyamatos jelzése, ami tükrözheti az adott napi aktuális vagy várható forgalmat, és segíthet eldönteni, hogy érdemes-e autóval elindulni.
- Országos online média bevonása. A Szigetcsúcs ismertsége megalapozhatja, hogy a bevezetett korlátozó intézkedések elérik az inerküszöbüket, és adnak tájékoztatást ezekről.
- A révet megemlítettem, mint olyan közlekedési csatornát, amire érdemes lenne turistákat irányítani. Ezt segítené a célirányos rév marketing is.

Üzemeltetés

A Kisorosziba, azon belül is elsősorban a Szigetcsúcsra érkező turizmus a falu életét jelentősen befolyásoló jelenséggé vált. Ebben a helyzetben a turizmus mértékét és az azzal járó terheket jelentősen befolyásolni képes finomhangoló eszközöket (pl. parkoló árazás, kerékpár kölcsönző árazás, kommunikáció, kedvezményrendszerek, étkezési lehetőségek volumene) megítélésem szerint nem szabad teljeskörűen átadni az egyes szolgáltatásokat bérlő/üzemeltető cég számára. Az Önkormányzatnak mindig meg kell maradjon a kontrolja ezen eszközök felett. Amíg ugyanis az Önkormányzat a közérdeket hivatott képviselni, addig a bérlő/üzemeltető természetes módon a saját nyereségét igyekszik maximalizálni. Utóbbi törekvés azonban nagyon hamar konfliktusba kerülhet a helyi közérdekkel.

Összefoglalás

- Az RMT jelenlegi tartalma szerinti fejlesztést károsnak tartom, erre a célra a 300 millió Ft támogatási összeg lehívását nem támogatom.
- Támogatom a 300 millió Ft támogatás lehívását egy más alapokra helyezett, más szemléletű fejlesztésre.
- Kérem a jelen RMT elfogadásáról és benyújtásáról szóló szavazás elhalasztását és közösségi tervezési folyamat elindítását.
- Kérem a finanszírozó felé további kérést megfogalmazni a teljesítési határidő kitolásáról.
- Javaslom példaértékű, fenntartható turizmust célzó mintafejlesztés megtervezését.
- Javaslom a sorompós faluzárást a teljes turisztikai célú gépjármű forgalom elől.
- A faluzárást követően nem javaslom a turisták falun belüli szállítását, a falun belüli közlekedési infrastruktúra bővítését.
- Nem javaslom minősített strand kialakítását, sétautak kialakítását, a faállományszerkezet átalakítását.
- Javaslom a Szigetcsúcs infrastruktúrájának minimalizálását.
- Csatornázás helyett javaslom száraz toalett rendszer telepítését.
- Javaslom a révvel érkező, Kisorosziban megszálló vendégeket jutalmazó kedvezmény rendszer kidolgozását.
- Javaslom helyi és online kommunikációs stratégia kidolgozását.

Kisoroszi, 2019. május 13.

Veró György

